

Adéu al mannà europeu

Amb el nou any, el País Valencià s'ha fet major d'edat, després d'abandonar el grup de regions Objectiu 1, al qual pertanyen els territoris més pobres de la Unió Europea. El País Valencià deixa ara d'ingressar més de 4.000 milions d'euros per als pròxims sis anys i haurà de demostrar que pot créixer sense les croses comunitàries.

El País Valencià es va despertar el passat 1 de gener del somni europeu: del dia a la nit, va abandonar el selecte grup de regions europees Objectiu 1, classificació que ha permès que des del 1989 reba fons estructurals per valor de 7.080 milions d'euros, segons dades de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE). Amb l'arribada de l'any, però, s'obre una nova perspectiva per al País Valencià, que veu com es retallen de manera substancial les ajudes que fins ara li arribaven des de les arques comunitàries pel fet de pertànyer al grup de regions més pobres de la Unió Europea. Les administracions públiques i la iniciativa privada estan ara obligades a demostrar que el creixement econòmic –superior a la mitjana europea– registrat en els últims anys en aquest territori, i del qual han fet bandera la majoria de polítics, ha estat alguna cosa més que un miratge propiciat per la ingesta de milers de milions d'euros a costa de Brussel·les.

L'eixida del País Valencià del grup Objectiu 1 va centrar, de fet, l'última reunió de l'any 2006 del consell de

Francesc Camps. La vespra de Cap d'Any, el president del Govern valencià va voler asseure al voltant d'una mateixa taula tots els seus consellers per solemnitzar una data que en certa manera significa la majoria d'edat europea per a un País Valencià que a partir d'ara haurà de començar a caminar sense les croses de la UE. Després de recordar que “mai en la història s'havia viscut un moment de tanta prosperitat i benestar al País Valencià”, Camps va lloar l’“eficaç aplicació dels fons per part del Consell”, una política que ha esperonat avenços significatius en matèria de mercat laboral i infraestructures, dos dels pilars, juntament amb la cohesió territorial, de les ajudes europees per a les regions Objectiu 1. El president de la Generalitat va aprofitar, a més, per reiterar les seues crítiques al Govern estatal, a qui, com els seus consellers en les últimes setmanes, culpà del descens de les ajudes europees que des de l'1 de gener rep el País Valencià.

Les crítiques no amaguen, però, que el nou panorama que troba la societat valenciana és, en bona mesura, conseqüència de la pròpia evolució econòmica, que ha posicionat el País Valencià en la senda de la convergència amb Europa. Tal com destaquen la majoria d'analistes, deixar de rebre diners d'Europa és una mala notícia, però molt pitjor seria que després de disset anys de rebre ajudes europees el País Valencià no haguera progressat per situar-se, almenys, en la primera divisió de les regions europees.

Objectiu 1. Però, què és una regió Objectiu 1 i quins paràmetres s'utilitzen per establir quines són mereixedores de fons europeus? Fins a l'1 de gener (des d'aleshores la nomenclatura per referir-se als fons estructurals ha canviat), es consideraven regions Objectiu 1 tots els territoris amb una renda per capita inferior al 75% de la mitjana europea. Les zones que complien aquesta condició passaven a formar part del grup de regions Objectiu 1, és a dir, les més pobres d'Europa i on, per tant, la UE havia de concentrar les seues ajudes. El País Valencià va entrar a formar part d'aquest grup de regions el mateix any en què l'estat espanyol va integrar-se en la UE, el 1989, i en les successives revisions que ha realitzat Brussel·les (cada

sis anys) els indicadors havien mantingut el País Valencià en la segona divisió comunitària i, per tant, com a receptora neta de fons estructurals juntament amb d'altres, com ara Lisboa, la província de Luxemburg, Leipzig, Algarve, Castella i Lleó o Galícia.

El manà comunitari, però, no podia durar indefinidament, i ja en l'anterior revisió del pla operatiu dels fons estructurals per al període 2000-2006 va despertar moltes suspicàcies que el País Valencià continuara en el privilegiat grup de regions més pobres de l'Europa comunitària mentre els dirigents polítics valencians es vanagloriaven de ser l'avantguarda d'Europa. Finalment, i després d'alguns exercicis d'enginyeria estadística (l'anàlisi posterior dels quals ha demostrat que hauria d'haver abandonat el grup de regions Objectiu 1 el 2000 i no el 2006), el País Valencià va ajornar la retallada de fons i va mantenir la consideració d'Objectiu 1. Només aquesta pròrroga ha permès una injecció de 4.400 milions d'euros en fons estructurals en el període 2000-2006, segons dades de la Conselleria d'Economia i Hisenda.

Una nova Europa, unes noves perspectives. La incorporació de deu nou estats membre a la fins aleshores Europa dels Quinze el 2006, a la qual cal ara afegir l'entrada de Romania i Bulgària, ha significat un daltabaix en el funcionament de la Unió Europea que també ha afectat el repartiment dels fons estructurals. Els dotze països que s'han incorporat tenen rendes molt per sota de la mitjana europea, la qual cosa, cenyint-se als criteris de baremació que fins aleshores havia utilitzat la Comissió Europea, els convertia en regions d'actuació preferent en detriment de les que ja ho eren en aquell moment. De sobte, i pel que va passar a denominar-se "efecte estadístic", les regions que abans eren considerades pobres esdevenien riques en comparació amb els veïns de l'est que acabaven d'incorporar-s'hi.

El canvi de mentalitat que aquest canvi implicava era important. En nombres absoluts, del dia a la nit, la quantitat d'uropeus comunitaris amb una renda inferior al 75% de la mitjana va passar de 73 a 123 milions de persones.

A l'ampliació de la UE cal afegir un segon element per entendre el motiu de la

El País Valencià ha rebut 7.080 milions d'euros procedents de la UE, el que representa un 30% de la inversió pública

reestructuració de les ajudes d'una Europa que ha vist com dues de les seues locomotores econòmiques, Alemanya i França, alentien la marxa. Tots dos països van arribar a la cimera de caps d'estat i de Govern de la UE de desembre del 2005, en què s'havien de tancar les perspectives financeres per al període 2007-2013, amb la intenció de tancar l'aixeta que ha permès finançar les regions més pobres a costa dels països que, com ells, són contribuents nets.

Fins a aquell moment, cada estat membre aportava a les arques comunitàries l'1,27% del seu PIB. Els països de l'ampliació, juntament amb l'estat espanyol, eren partidaris d'augmentar aquesta quantitat fins a l'1,4% per afrontar els reptes de la incorporació dels nous membres. Aquesta posició, però, va topar amb el rebuig frontal d'Alemanya i França, que van acabar

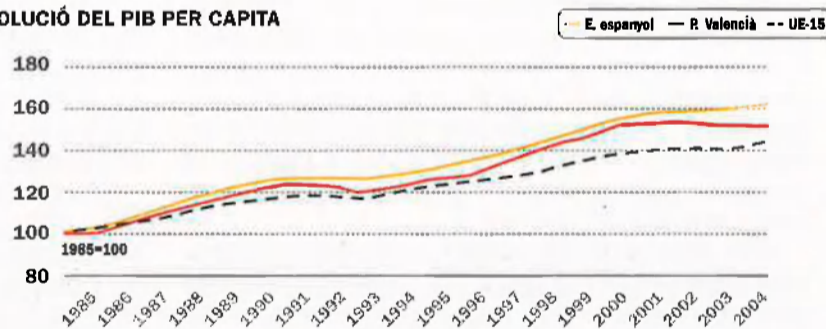
imposant les tesis dels contribuents nets: una aportació a Brussel·les de l'1,045% del PIB. Tot i que la diferència entre una xifra i una altra pot semblar ridícula, la decisió va significar que les arques europees deixaven de rebre 273.000 milions d'euros amb els quals podien finançar els programes europeus. Segons dades de l'IVIE, el descens del finançament comunitari representa per a Espanya perdre, aproximadament, un 40% dels fons estructurals (destinats a les regions) i un 71% dels fons de cohesió (destinats als estats).

Quan l'objectiu és un altre. En aquesta conjuntura, i tenint en compte que la renda mitjana valenciana ja se situa en un 81% de la mitjana de la UE de Quinze membres, el País Valencià s'ha vist abocat a "pujar" de divisió per passar a formar part dels països Objectiu 2,

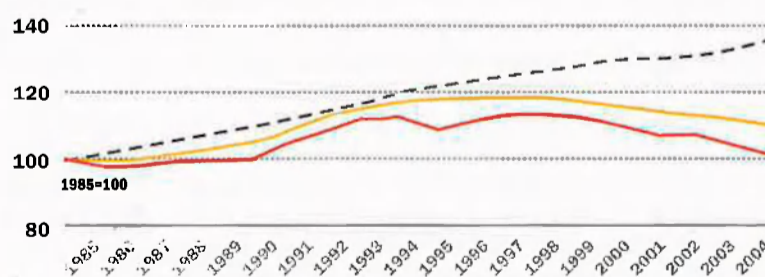
Cara i creu de la convergència amb la UE

La recepció de fons estructurals des de 1989 ha permès al País Valencià avançar cap a la convergència amb la UE, tal i com mostra l'evolució del PIB per capita valencià, per damunt de la mitjana europea. La productivitat és, per contra, el punt feble de l'economia valenciana.

EVOLUCIÓ DEL PIB PER CAPITA

PRODUCTIVITAT DEL TREBALL

Font: Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques

“El repte és créixer intensivament, no extensivament”

Javier Quesada, economista de l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques

—**Què ha significat per al País Valencià fins ara haver estat Objectiu 1 de la UE?**

—Els fons europeus han potenciat el creixement econòmic valencià; han cobert mancances estructurals en molts fronts, des de les infraestructures de transport i comunicació fins a la investigació i el desenvolupament, i ha contribuït a crear llocs de feina.

—**Un dels objectius principals dels fons estructurals era millorar les infraestructures. S'han acomplert les expectatives?**

—Sí, els programes operatius són valorats per agències independents que jutgen en quina mesura s'acompleixen els objectius que es proposen. En general, els informes sempre han estat positius. No obstant això, és evident que les necessitats han anat creixent, i el que abans era suficient, amb el pas del temps es converteix una altra volta en dèficit.

Pots fer una carretera amb dos carrils per cada sentit que et cobreixen l'accés a la ciutat, però deu anys més tard necessites un tercer carril.

—**Un altre dels objectius dels plans operatius era la cohesió interterritorial. S'han aconseguit els objectius marcats en aquest sentit?**

—Els fons estructurals corregeixen la tendència de la població a establir-se allà on major nivell d'activitat es desenvolupa. D'alguna manera, exerceix com a contrapès perquè les regions de l'interior no queden endarrerides. No aconsegueix evitar-ho completament perquè el moviment de la població segueix l'activitat econòmica, però s'entén que sí corregeix en certa manera un desplaçament que, d'altra manera, hauria estat molt més intens.

—**El Govern de la Generalitat ha criticat el Govern estatal perquè consideren que no va ser suficientment exigent en les últimes negociacions pel repartiment dels fons europeus. Es podria haver fet més?**

—Depèn del prisma amb què es mire. Des del punt de vista de València, és clar que com més s'haguera aconseguit, millor. Qualsevol valencià hauria preferit una major aportació comunitària. Si es va negociar bé o malament, és una cosa que se m'escapa. El que sí que crec és que pareixia evident que amb l'entrada dels nous països de l'Europa de l'Est calia fer alguna concessió, i Espanya la podia fer. Segurament va resultar una concessió excessivament generosa en l'inici. Cal tenir en compte que Espanya, amb la millora de renda de què gaudeix, no solament rep menys sinó que també contribueix més. És natural: si et fas més ric, evident-

ment, has d'aportar més i rebre menys. Entenc que la millor notícia és que el País Valencià ha eixit pel seu propi peu del grup de regions Objectiu 1, i com abans ens integrem en l'objectiu de competitivitat, millor. És millor ser més ric que estar subvencionat. A tots els efectes, cal que ens conscientem que la cultura de la subvenció ja no serà tan genèrica i serà més específica en línies dirigides cap a la investigació, el desenvolupament i el medi ambient.

—**I estem preparats per a aquesta nova perspectiva?**

—Sense cap mena de dubte. El que passa és que alguns problemes del País Valencià s'han resolt i d'altres continuen. S'ha resolt molt bé el problema de l'atur, ha crescut la taxa de participació de la dona..., però hi ha un tema que és estructural, com ho és la productivitat, en què cal concentrar la nostra atenció. La nostra estructura productiva ens aparta de les àrees que major valor afegit generen.

Sabem fer el que hem fet en el passat i ara cal fer un esforç per diversificar i perquè les noves generacions d'empresaris no només continuen amb les tradicions familiars sinó que també s'òbriguem a camps més tecnològics.

—**Què ha de succeir perquè els empresaris es fixen en aquests altres sectors?**

—En primer lloc, cal que es familiaritzen amb aquests sectors, i això no és senzill. El salt ha de venir amb el canvi generacional, més familiaritzat amb les noves tecnologies i que, per l'acumulació de riquesa, té capacitat d'inversió. El nostre repte passa per créixer menys extensivament i més intensivament.

—**La Conselleria d'Agricultura ha suggerit que el que deixa d'ingressar-se per fons estructurals es compense a través dels fons de cohesió. Això és viable?**

—Com a demanda, és raonable, però les xifres no encaixen, perquè una cosa no pot compensar l'altra. Des del punt de vista regional, el que diu el País Valencià és que no vol trobar-se abandonat per culpa de la pèrdua de finançament europeu. Alhora, no podem transmetre una sensació constant de felicitat. Aquesta és una regió que millora amb molt d'esforç i que encara té molt de camí per recórrer. Em preocupa que des de fora es perceba satisfacció. Crec que trasmetre la sensació que ací no cal l'atenció d'altres administracions és un error. Igual que hi va haver reconversió en la siderúrgia i en la indústria bàsica en els anys vuitanta, ara la indústria lleugera potser necessita plantejar-se nous reptes.

Violeta Tena

que ara reben el nom de Grup de Competitivitat Regional i Treball. El País Valencià s'hi integra no per efecte estadístic sinó perquè, fins i tot sense l'ampliació de la UE a l'est, hauria superat la barrera del 75%. En la pràctica, això significarà deixar d'ingressar 4.113 milions d'euros de Brussel·les i que els diners que s'ingressin estiguen principalment dirigits a projectes ambientals i d'impuls de la competitivitat.

La minva de les ajudes s'ha convertit, de fet, en el darrer front de batalla de la Generalitat davant el Govern espanyol, a qui acusa d'haver cedit a les pressions de França i Alemanya en la cimera on es van negociar les perspectives financeres. Per a Josep Maria Jordán Galduf, professor d'Economia Aplicada de la Universitat de València, les crítiques de la Generalitat no tenen sentit i lamenta que, tot i que l'abandó del grup Objectiu 1 era un fet sobradament conegut per l'administració valenciana, ara "es presente aquesta reducció com un fracàs del Govern actual". "Encara que el PP haguera continuat governant, aquesta reducció s'hauria produït de tota manera", assegura.

Més enllà de disputes polítiques, des de l'1 de gener el País Valencià ha d'aprendre a caminar sense les croses europees. Les incògnites que s'obren no són poques i l'IVIE estima que "si no es compensa d'alguna manera, la retirada de fons comunitaris [...] alentirà la velocitat de convergència [del País Valencià respecte de la UE] en renda per capita i l'avanç de la productivitat". Des del punt de vista qualitatiu, la retallada del finançament europeu podria representar una reducció d'entre el 0,3 i el 0,5 de la taxa de creixement anual del País Valencià.

El que sí que se sap, per contra, és com ha ajudat Europa al creixement valencià, una contribució que en moltes ocasions ha quedat difosa sota proclames triomfalistes. Tot i que les xifres solen ser difuses per la varietat de vies de finançament i de projectes, l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques, organisme independent de la Generalitat, ha tractat de posar negre sobre blanc les dades en l'estudi *La Comunitat Valenciana davant els nous reptes de la competitivitat*. Segons l'IVIE, el valor acumulat des del 1989 de la contribució del finançament europeu donaria un va-

lor del 10% del producte interior brut del País Valencià d'un any, és a dir, aproximadament uns 8.100 milions d'euros.

L'informe també calcula que, gràcies als tres programes operatius posats en marxa des del 1989 i fins al 2006, el País Valencià ha rebut un volum de recursos procedents de la UE, de 7.080 milions d'euros, import que representa, en la mitjana anual, un 1,2% del PIB regional, un 5,75% dels pressupostos de la Generalitat i un 30% de la inversió pública en el País Valencià. Les xifres, segons l'estudi, tenen una magnitud encara major si es tenen en compte els seus "efectes duradors, ja que es tracta de fons associats a programes que milloren les dotacions de factors clau per al desenvolupament regional com les infraestructures, el capital humà o la cohesió social i territorial".

Deures fets. Tot plegat, ha contribuït a fer que en els últims vint anys el País Valencià convergesca amb la UE, gràcies a la millora dels seus indicadors: un

augment en la taxa d'activitat, del 50 al 59%; una reducció de més del 50% en la taxa d'atur; un creixement de la població del 35% i del 80% del PIB, amb l'augment de la renda per capita que això comporta, i una disminució de l'atur, d'un 22 a un 8%. La productivitat és, per contra, el punt feble principal de l'economia valenciana. Segons les dades de l'IVIE, la productivitat valenciana ha descendit respecte a la UE del 82 al 68% en dues dècades, i el motiu és que el creixement econòmic s'ha basat en "l'acumulació del factor treball", estima l'informe.

Productivitat a banda, l'opinió generalitzada entre els experts és que el País Valencià ha fet els deures que Europa li va posar el 1989 i ara ha d'estar preparat per al nou curs. "Hem d'aprofitar les noves prioritats en desenvolupament i innovació", assegura Jordán Galduf, "perquè els projectes que presentem enllacen amb les preocupacions de la UE". "Hem d'aprendre a ser majors d'edat."

Violeta Tena

EDICIONS DEL PAÍS VALENCIA, SA

Necessita

**Comercial per a l'àrea del Principat
Imprescindible vehicle propi
Sou + comissions + seguretat social**

**Envieu currículum a:
Edicions del País Valencià, S.A.
Sant Ferran, 12
Edifici Octubre
46001 València**

**O bé per correu electrònic a:
publicitat@eltemps.net**

Ref.: SM